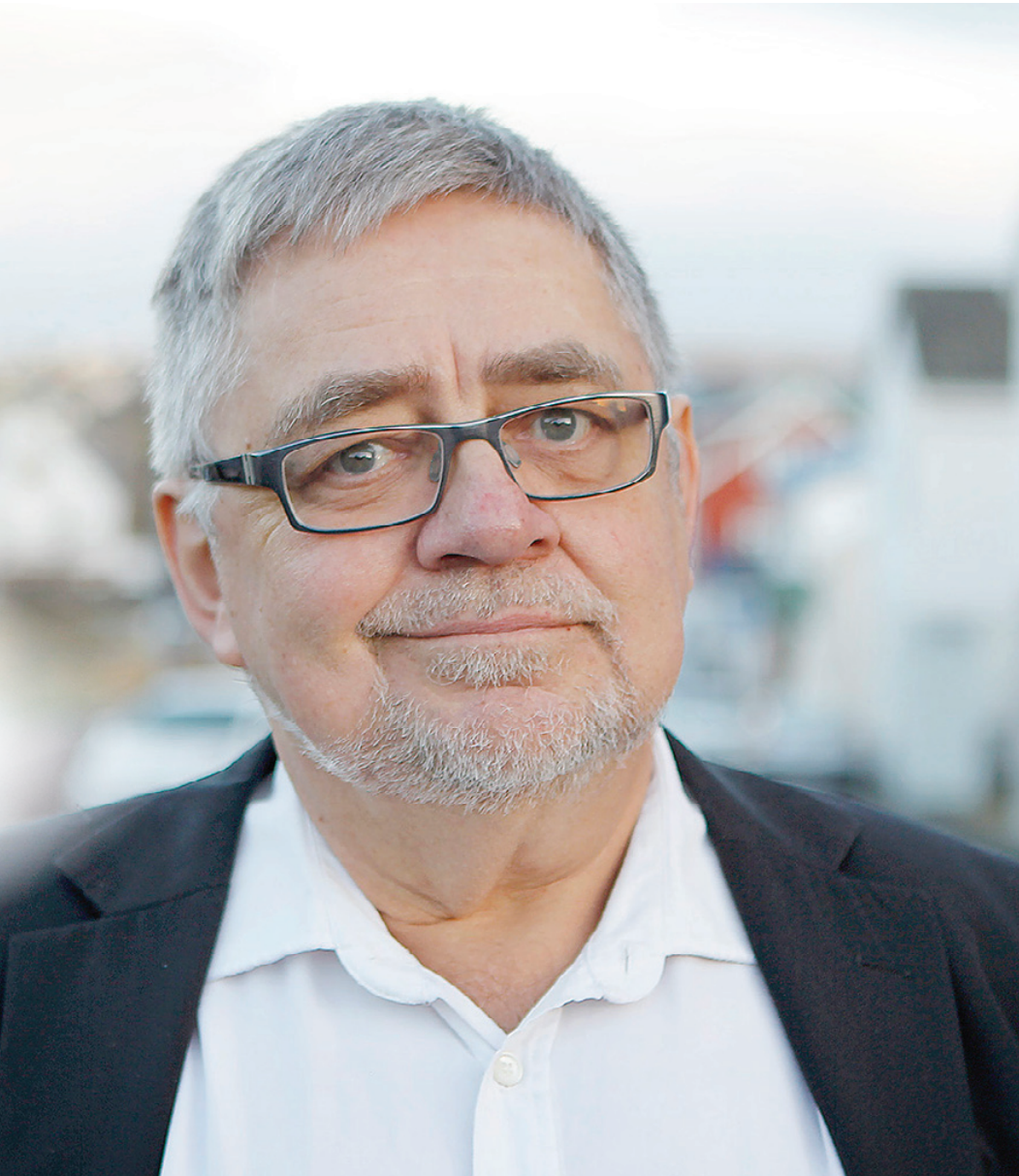

PISA-KANNING

Sosialur arvur

– Hædd er als ikki tikin fyri tí sosiøkonomiska grundarlagnum í føroysku Pisa-kanningini, hóast vit væl vita, at sosialur arvur hevur ómetaliga nógv at siga fyri lesi- og læriáhugan hjá børnum og ungum. Vit vita, at tað er útbúgvingarstøðið hjá foreldrunum og mentanarligi og sociali kapitalurin í heiminum, ið hevur mest at siga fyri úrslitini í Pisa-kanningunum. Tann veruleikin kann lættliga ávirka eitt Pisa-úrslit, men tað ger ikki føroyskar næmingar hvørki býttari ella klókari enn næmingar aðra staðir, sigur Rógvi Thomsen.

– Tað er ikki annað enn merkisvert, at hesi viðurskipti ikki eru við, tí hetta er sjálvt grundarlagið fyri øllum broytingum og framhugsnum átøkum í fólkskúlanum. Og kanska tað einasta vit kunnu brúka Pisa-úrslitini til.

– Tann parturin, ið vísir okkum, hvar teir ymisku bólkarnir eru í sosiøkonomiskum samahangi – bakstøðið hjá ymisku bólkunum – verður gjørdur upp í Pisa-kanningunum. Men tað tykist Mentamálaráðið ikki at halda hevur áhuga hjá okkum, tíansheldur neyðugt at gera upp. Tað undrar meg stórliga, at hetta ikki verður

viðgjørt í sambandi við føroysku Pisa-kanningina, tí í londunum rundan um okkum verður dúgliga kjakast um júst hetta, leggur hann afturat.

Eitt er, at hann finst at sjálvari Pisa-kanningini, og at hon her heima ikki er viðgjørd á annan hátt, enn at ráðu tøluni eru samanborin við tey í grannalondunum. Eitt annað er, hvat kanningin verður brúkt til fram eftir.

Framsøkin eftirmeting

– Tað, eg óttist mest, er, at mann fer at gera okkurt óumhugsað, tí tað hevur mann gjørt higartil, bara fyri at verða betri í Pisa fram eftir. Tí hetta er mest av øllum er ein heimsmeisterakapping millum lond og politikarar um at leggja hægst á eini stigatalvu, sum í veruleikanum lítið og onki kann brúkast til. Tí verður kanningin oftast bara brúkt negativt innanhýsis til at niðurgera skúlar og lærarar og banka teir uppá pláss við trongum, stýrandi námsætlanum.

– Hesi gongd fari eg at ávara ímóti. Hesar kanningarnar nytta lítið og onki, og tær kunnu ongantið brúkast sum grundarlag fyri broytingum í okkara skúlaskipan og undirvísing. Tí skulu lærararnir halda seg til sítt egna vit og skil, tí

tað eru teir, ið eru fakfólkini og kenna næmingarnar, og ikki lata seg ávirka av hesi Pisa-øsingini, sigur Rógvi Thomsen.

Við hesum meinar hann tó ikki, at lærararnir og skúlarnir skulu gevast at eftirmeta, men teir skulu gera tað framsøkið, progressivt – tað er allatíðina.

– Pengarnir til hesar Pisa-kanningarnar høvdu betrið verið brúktir til okkara egna eftirmetingarstovn á haldgóðum, vísindaligum grundarlagi. Eftirmetingin skal vera støðug og ikki sum nú bara í 9. flokki, og hvør einstakur næmingur eigur at verða eftirmettur í mun til sín sjálvs og ikki sum liður í eini samanbering millum skúlar og lond. Eftirmetingar er eitt pedagogiskt hjálpiamboð og ikki ein kappingarmiðil. Eftirmetingin eigur at vera ein samskipaður partur av verandi skúlaskipan og eigur at leggja seg eftir at bróta negativ sosial mynstur. Tað er tað, sum skapar fyrirteytirnar fyri at kunna læra nakað. Pisa leggur dent á fakligar testir, men als ikki á tað, sum skapar fyrirteytirnar fyri at læra, staðfestir Rógvi Thomsen.

ingolf@sosialurin.fo

Mentamálaráðharrin er varin

Bjørn Kalsø, mentamálaráðharri, ansar sjálvur eftir ikki at leggja ov stóran týdning í Pisa-kanningarúrslitið. Men hann heldur tó kanningina vísa, at fakliga støðið ikki er nóg gott hjá næmingunum

Ingolf S. Olsen

Tá Bjørn Kalsø, mentamálaráðharri, legði úrslitið av Pisa 2012 fram 3. desember, kundi hann staðfesta, at Føroyar, hóast framgongd í mun til fyrru Pisa-kanningarnar, á øllum fakøkjum framvegis eru í niðasta triðinginum av teimum 66 londunum, ið eru við í kanningini, og aftanfyrri øll hini Norður-londini.

– Eg eri fegin um, at vit sum tað einasta norðurlandið hava framgongd á øllum økjum. Nógv átøk eru sett í verk í fólkskúlanum og síðani fyrstu Pisa-kanningina, og vit fáa nú fyrstu ábendingarnar um, at tað gongur rætta vegin. Tað hevur tí stóran týdning, at allir partar, sum varða av fólkskúlanum halda á fram við at menna okkara fólkskúla, segði hann tá og ætlaði annars, at kanningarúrslitið skuldi hava avleiðingar í stundini.

Sostatt skuldi Mentamálaráðið beinanvegin viðgera úrslitini saman við skúlaleiðarunum og heita á Fólkskúlaráðið um at gera eitt tilmæli við støði í Pisa-kanningini.

Ivaspurningar

Fundurin við skúlaleiðararnar var eisini longu í seinastu viku, men landsstýrismaðurin er tó varin við at leggja ov stóran týdning í kanningarúrslitið.

– Spurningurin er, hvussu vit best lofta hesi kanningini. Nógvir ivasurningar verða reistir, og nógv boð upp á frágreiðingar eru at hoyra og lesa. Er okkara skúlaskipan skrívað saman til slíkar kanningar? Tað er ein viðkomandi spurningur at seta. Men kortini haldi eg, at sama hvørjar frágreiðingar annars eru, so leggja vit ov lágt í Pisa-kanningini.

– Eitt nú kann tað forklára ein part, at vit hava ein inkluderandiskúla, og at allir 9. floks-næmingarnir, eisini teir, ið hava tørv á

Vit sleppa ikkiuttan um, at Pisa-úrslitið er ov vánaligt, men vit mugu tó ikki gloyma, at okkara fólkskúli er so nógv annað enn bara faklig undirvísing í lesing, støddfrøði og náttúruvísund, minnir Bjørn Kalsø, mentamálaráðharri, á.

Savnsmynd

sernámsfrøðiligari hjálp, vóru við í kanningini. Tað kann ávirka úrslitið niðureftir samanbórið við skúlaskipanir, har næmingar, ið hava serligan tørv, eru sílaðir frá í serflokkar. Men hóast tað, leggja vit ov lágt, sigur Bjørn Kalsø.

Eisini hann staðfestir tó, at føroyingar als ikki tykjast standa aftanfyrri onnur, tá tað snýr seg um útbúgvingar eftir fólkskúlan og um at klára seg væl í vinnulívinum.

– Vit eru eisini dugnalig á summum økjum í fólkskúlanum, sum ikki verða máld í Pisa-kanningini. Eitt nú í íverksetan, har vit eisini klára okkum heilt væl í altjóða høpi. Vit hava íverksetan í framhaldsdeildini og hava planir um at fara longur niður í skúlastigini við hesi lærugreinini, sigur Bjørn Kalsø.

Skunda undir átøk

Samanumtikið heldur hann, at vit eiga at halda fast við okkara inkluderandi fólkskúla, men samstundis brúka Pisa-kanningina konstruktivt at skunda undir tær betringar og tey átøk, ið longu eru sett út í kortið.

– Vit skulu halda áfram við at eftirútbúgva og førleikamenna okkara lærarar, millum annað útbúgva fleiri orðblinda-lærar, lesivegleiðarar og AKT-lærarar til førleikastovurnar, sum nú virka á teimum stóru og miðalstóru skúlunum á øðrum ári. Henda skipanin sær út til at rigga væl. Eisini hava vit gjørt av at útbúgva serlærarar í náttúruvísund, støddfrøði og KT, og eisini at eftirútbúgva og før-

leikamenna skúlaleiðslurnar, sigur mentamálaráðharrin.

AKT-lærar eru serútbúnir at ansa eftir atferðar-, kontakt- og trivnaðartrupulleikum hjá næmingum.

– Nógv annað er eisini sett í verk eftir Pisa-kanningina í 2006. Vit hava fingið tvílærarskipanir, fleiri tímar í bæði føroyskum og støddfrøði og enskt niður í 4. flokk. Serligar skipanir eru gjørdar úti á skúlunum fyri næmingar við serligum tørv, eins og Sernám kann traðka til, tá brúk er fyri tí. Tað snýr seg um at fylgja betri upp upp á alt hetta, sum longu er sett í verk. Og vit hava enn onki Pisa-úrslit sæð av hesum. Tað gera vit í fyrsta lagi í 2015, men bara partvíst tá, og annars í 2018, sigur Bjørn Kalsø.

Positiv sermerki

Hann leggur dent á, at Pisa-kanningin ikki einsamøll skal sleppa at lýsa dygdina í føroyska fólkskúlanum.

– Eitt er sjálv fakligheitin, sum ikki er nóg góð, tá tað snýr seg um lesiførleikar, støddfrøði og náttúruvísund. Men skúlin er so øgiliga nógv annað, og okkara inkluderandi skúli hevur eisini síni positivu sermerki, tolsemi og eina góða sosiala dimensjón til dømis. Og tað eru hópini av fólki, ið hava fingið sína grundskúling í hesum skúla, sum í dag gera seg galdandi í stórum stíli á altjóða arbeiðsmarknaðinum. Hetta hevur eisini týdning at gera sær greitt, sigur mentamálaráðharrin.